

rea lor intelectuală a atins un anumit grad. Lipsa acestei capacități trebuie dovedită, în afară de cazul când este prezumată.

Indiferent de natura răspunderii civile, penale, contravenționale, în dreptul muncii, familiei etc., adică indiferent, dacă este o răspundere pentru fapta proprie sau răspundere pentru fapta altuia, persoana fizică poate dobândi calitatea de subiect al răspunderii juridice numai dacă îndeplinește două condiții fundamentale, și anume, are capacitate delictuală și a acționat în mod liber.

Capacitatea delictuală este, după părerea noastră, aptitudinea persoanei fizice de a da socoteală în fața societății pentru faptele ilicite săvârșite de ea, de a evalua corect semnificația sancțiunii juridice corespunzătoare acestor fapte și de a suporta consecințele negative pe care exercitarea constrângerii de stat, cu ocazia aplicării și executării sancțiunii, le presupune ca necesare și inevitabile.

Referințe bibliografice

1. Baltag D. Teoria răspunderii și responsabilității juridice. Chișinău: ULIM, 2007.
2. Popescu S. Teoria generală a dreptului. București: Lumina Lex, 2000.
3. Costin M. Răspunderea juridică în dreptul R.S.R. Cluj: Dacia, 1974.
4. Витрук Н. В. Общая теория правового положения личности. М.: Норма, 2008.
5. Herovanu E. Principiile procedurii juridice. București, 1932.
6. Baltag D. Teoria generală a dreptului. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013.
7. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16.12.1966. Intrat în vigoare pentru Republica Moldova în 26.04.1993. În Tratatul Internațional Nr. 31 din 30.12.1998. <http://lex.justice.md/md/356337/>
8. Mihai. Gh. Teoria dreptului. Ediția a 3-a, București: C. H. Beck, 2008
9. Beleiu Gh. Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil. București: Casa de editură și presă "Șansa" SRL, 1992.
10. Djuvara M. Teoria generală a dreptului (Enciclopedie juridică). Vol. II. București: ALL, 1995.
11. Hart H. L. A. Punishment and responsibility essays. În: The Philosophy of law, Clarindom Press. Oxford, 1968.

CZU: 343.132

CADRUL NORMATIV NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL CARE REGLEMENTEAZĂ ÎNFĂPTUIREA MĂSURILOR SPECIALE DE INVESTIGAȚII

Ruslan MUZÎCANT,

doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova

În prezentul articol științific, autorul încearcă să elucideze principalele trăsături definitorii care stau la baza înfăptuirii unor măsuri speciale de investigații. Cunoașterea insuficientă de către ofițerii de investigații a legislației în domeniul activității speciale de investigații, tacticilor și metodelor de efectuare a măsurilor de investigații, are ca o consecință încălcarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale cetățenilor. În acest sens, ne propunem ca obiectiv, informarea detaliată a subiecților activității speciale de investigație care sunt prevederile juridice naționale și internaționale ce necesită a fi cunoscute în realizarea cu succes a măsurilor speciale de investigație.

Cuvinte-cheie: cadrul normativ național și internațional; subiecții activității speciale de investigație; măsurile speciale de investigații; drepturile, libertățile și intereselor legitime ale cetățenilor.

NATIONAL AND INTERNATIONAL REGULATORY FRAMEWORK GOVERNING THE IMPLEMENTATION OF SPECIAL INVESTIGATIVE MEASURES

Ruslan MUZÎCANT,

PhD student, Academy „Ștefan cel Mare” of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova

In this scientific article, the author attempts to elucidate the main defining features that underlie the conduct of special investigative measures. Insufficient knowledge by the investigation officers of the legislation in the field of the special activity of investigations, tactics and methods of carrying out investigation measures, has as a consequence the violation of the rights, freedoms and legitimate interests of the citizens. In this regard, we aim to provide detailed information on the subjects of the special investigation activity, which are the national and international legal provisions that need to be known in order to successfully carry out the special investigation measures.

Keywords: national and international regulatory framework; the subjects of the special investigation activity; special investigative measures; the rights, freedoms and legitimate interests of citizens.

Introducere. În activitatea anticriminală a poliției nu există fapte în care să nu fie folosite măsuri speciale de investigații pentru a identifica autorii, a stabili cauzele și împrejurările ce au determinat sau au favorizat săvârșirea infracțiunilor. Activitatea specială de investigații este o modalitate rapidă și eficientă de obținere a informațiilor de interes operativ. Aceste activități nu sunt doar niște metode de obținere a

informațiilor, ci prezintă o excelentă varietate de verificare și completare a datelor. În majoritatea statelor s-a creat un sistem de drept bine chibzuit, bazat pe principii democratice, menit să apere cetățenii de atentatele criminale. Pentru asigurarea respectării sistemului de drept au fost elaborate o serie de acte normative și metode specifice de contracarare a atentatelor asupra drepturilor fundamentale ale cetățenilor.

Acestea sunt menite să asigure respectarea valorilor fundamentale, precum justiția, drepturile, libertatea și demnitatea umană, securitatea juridică a persoanelor. Întreaga omenire cunoaște o evoluție fără precedent a criminalității în toate formele ei de manifestare. Aceste măsuri vizează apărarea oamenilor, deoarece puține sunt formele de criminalitate care nu lovesc în ființa umană.

Gradul de investigare a problemei la momentul actual, scopul cercetării. Importanța și actualitatea prezentului articol este justificată de caracterul transformărilor care survin în viața politico-socială, de realitățile și tendințele dezvoltării statelor în condițiile contemporane, de necesitatea cunoașterii sistemului de drept în contextul combaterii criminalității la un nivel înalt prin prisma mecanismelor legale. Scopul prezentului articol, după cum rezultă și din titlu, este identificarea esenței și întinderii noțiunii de *măsură specială de investigații*, precum și corelația ei cu celelalte noțiuni utilizate în doctrină și în practică judiciară la domeniul supus cercetării.

Metodele de cercetare științifică utilizate și materiale aplicate. Pentru atingerea scopului prestabilit, au fost aplicate diferite metode de cercetare științifică, precum ar fi: inductivă, deductivă, comparativă, a interpretării logice a normelor de drept etc. Astfel, pentru a face mai multă lumină în multitudinea de reglementări ce adesea se modifică, a fost necesară apelarea la instituția juridică a republicării. Drept suport științific și normativ au servit lucrările cercetătorilor autohtoni și străini, Constituția Republicii Moldova ca fiind baza juridică primordială a tuturor instituțiilor de drept din țară care desfășoară activitatea specială de investigație. De asemenea, s-a utilizat și unele prevederi juridice de talie internațională, printre care: Directiva 95/46/EC a Parlamentului

European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Acordului de colaborare între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia „Cu privire la combaterea traficului internațional ilicit de droguri, terorismul internațional și altor crime organizate” nr.710 din 27.07.1999; Convenția internațională cu privire la ajutorul reciproc în privința prevenirii, curmării și descoperirii încălcărilor de drept – primită sub egida Consiliului Vamal, în Nairobi, la 19 iunie 1977; și altele.

Rezultatele obținute și discuții. La periferia discuțiilor despre cadrul legal care prevede înfăptuirea măsurilor speciale de investigații, este necesar de menționat că baza juridică de aplicare în activitatea de prevenire și combaterea criminalității, care constă dintr-un sistem de norme legislative și acte normative, care reglementează problemele de drept, organizațional-structurale și tactice de aplicare în lupta cu criminalitatea o reprezintă legislația în vigoare.

Normele legislative și actele normative, care formează baza juridică de aplicare a măsurilor speciale de investigație, orientativ poate fi divizat în trei categorii:

I. Prima categorie conține normele legislative și actele normative generale, obligatorii pentru toate organele de stat, subiecte ale activității speciale de investigație și anume:

a) Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994 // Monitorul Oficial nr.1 din 12.08.1994, în vigoare din 27.08.1994 [1];

b) Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122 din 14.03.2003 // Monitorul Oficial nr.104-110 din 07.06.2003, în vigoare din 12.06.2003 [2];

c) Legea nr.59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigații // Monitorul Oficial nr.113-118 din 08.06.2012, în vigoare din 08.12.2012 [3];

d) Legea nr.15 din 17.02.2005 pentru ratificarea Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate de investigații // Monitorul Oficial nr.36-38 din 04.03.2005 [4];

e) Legea nr.320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului // Monitorul Oficial nr.42-47 din 01.03.2013, în vigoare din 05.03.2013 [5].

II. Categoria a doua vizează actele normative interdepartamentale și departamentale, emise de organele care exercită activitate specială de investigații, în corespundere cu legislația în vigoare. Acestea vor reglementa organizarea, metodele și tactica efectuării măsurilor speciale de investigații. Prin urmare, la actele normative nominalizate, care reglementează problemele de drept și tactice de aplicare în lupta cu criminalitatea a măsurii date, se atribuie:

a) Directiva 95/46/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date [10];

b) Legea nr.133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal // Monitorul Oficial nr.170-175 din 14.10.2011, în vigoare din 14.04.2012 [6];

c) Regulamentele subdiviziunilor specializate a Ministerului Afacerilor Interne;

d) Alte ordine, instrucțiuni, indicații privind aplicarea.

I. Categoria a treia, cuprinde actele normative internaționale și bilaterale, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte:

a) Convenția Organizației Națiunilor Unite nr.1988 din 19.12.1988 contra traficului ilicit

de stupefiante și substanțe psihotrope // Tratatul Internațional nr.8 din 30.12.1999, în vigoare pentru Republica Moldova din 16.05.1995 [11];

b) Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.710 din 27.07.1999 pentru aprobarea Acordului de colaborare între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia cu privire la combaterea traficului internațional ilicit de droguri, terorismului internațional și altor crime organizate // Monitorul Oficial nr.083 din 05.08.1999, în vigoare din 27.07.1999 [9];

c) Convenția nr.1993 din 22.01.1993 cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală de la Minsk // Undefined nr.16 din 31.12.1999, Ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr.402 din 16.03.1995, în vigoare pentru Republica Moldova din 26.03.1996 [12];

d) Legea nr.164 din 04.04.2003 pentru ratificarea Protocolului la Convenția privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală din 22.01.1993 de la Minsk”, semnat la 28 martie 1997 de către șefii statelor membre ale CSI în corespundere cu care organele de drept ale statelor, participante la Convenție, primesc posibilitatea de colaborare între ele prin intermediul organelor sale centrale teritoriale [7];

e) Convenția internațională cu privire la ajutorul reciproc în privința prevenirii, curmării și descoperirii încălcărilor de drept – primită sub egida Consiliului Vamal, în Nairobi, pe 19 iunie 1977 [13];

f) Convenția nr.2000 din 15.11.2000 împotriva criminalității transnaționale organizate // Tratatul Internațional nr.35 din 30.12.2006, în vigoare pentru Republica Moldova din 16.10.2005 [14];

În aceste context, este de menționat și despre aportul însemnat

al Organizației Internaționale a Poliției Criminale – INTERPOL, a cărei membră Republica Moldova este din septembrie 1994.

Principalul act normativ care reglementează exercitarea activității speciale de investigații o constituie Legea Republicii Moldova privind activitatea specială de investigații nr.59, adoptată la 29 martie 2012. Prin Legea privind activitatea specială de investigație, se subînțelege actul normativ complex de o putere juridică supremă, predestinat reglării relațiilor în cadrul activității speciale de investigație și, de asemenea, în cadrul altor activități a organelor de stat de apărare a dreptului, coerent cu activitatea specială de investigație.

Acest act normativ stabilește conținutul activității speciale de investigație exercitată pe teritoriul Republicii Moldova și întărește sistemul garanțiilor respectării legalității în timpul exercitării ei. Unul din cel mai important rol al acestei Legi, constă în faptul că ea stă la temelia legislației speciale de investigație, toate normele ei fiind incluse în diferite instituții a ramurii de drept ce studiază aspectul teoretic al activității speciale de investigație.

Regula de bază după care acționează Legea privind activitatea specială de investigații constă în faptul că caracterul și conținutul măsurilor speciale de investigație desfășurate pe teritoriul Republicii Moldova sunt determinate, condiționat de normele legale ale Legii privind activitatea specială de investigație, care este în vigoare la momentul înfăptuirii măsurilor speciale de investigații concrete și luarea unor decizii de către subiecții acestei activități. De rând cu aceasta este necesar de condus de următoarele reguli generale:

▪ normele Legii privind activitatea specială de investigație care restrâng, reduc, domeniul exercitării activității speciale de

investigații, au putere retroactivă;

▪ normele juridice ale Legii privind activitatea specială de investigație care largesc sfera activității speciale de investigații nu au putere retroactivă.

Activitatea specială de investigații se efectuează de către ofițerii de investigații ai subdiviziunilor specializate, menționate la art.6 al Legii cu privire la activitatea specială de investigație, astfel pe teritoriul Republicii Moldova, dreptul de a efectua livrarea de control îl au: ofițerii de investigații din cadrul sau subordonate Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării, Centrului Național Anticorupție, Serviciului de Informații și Securitate, Serviciului de Protecție și Pază de Stat, Serviciului Vamal, Administrația Națională a Penitenciarelor al Ministerului Justiției. Ofițerul de investigații care efectuează activitatea specială de investigații își realizează sarcinile în mod independent, cu excepția cazului când acțiunea specială de investigații este dispusă și coordonată sau este condusă în cadrul procesului penal de către procuror sau de către ofițerul de urmărire penală, în interacțiune sau în concluzare cu colaboratorii confidențiali. Acești subiecți speciali pot fi modificați sau completați numai prin lege [3, art.6].

Prin condițiile de înfăptuire a măsurilor speciale de investigații se subînțeleg regulile speciale, stabilite de legislația specială de investigații din domeniu, în primul rând, de Legea privind activitatea specială de investigații, îndeplinirea necondiționată a căreia este stabilită de legislator la pregătirea și înfăptuirea măsurilor speciale de investigații. Condițiile de înfăptuire a măsurilor speciale de investigații, inclusiv și a livrării controlate sunt chemate să ridice eficacitatea măsurilor speciale de investigații și să garanteze respectarea principiilor activității speciale de investigații în timpul

înfăptuirilor. Aceste reguli sunt chemate să țină în echilibru interesele cetățenilor cu necesitatea societății și a statului, cointeresat într-o reacție adecvată, eficientă contra criminalității [15, p.354].

Concluzie. Există două condiții generale de îndeplinire a măsurilor speciale de investigații. Prima condiție generală presupune posibilitatea îndeplinirii măsurilor speciale de investigații pe întreg teritoriul Republicii Moldova, dacă altceva nu este prevăzut de legislație. În această condiție este expusă poziția legislatorului asupra limitei acțiunii Legii privind activitatea specială de investigații în spațiu, în corespundere cu principiul aplicării legilor în spațiu. Reieșind din prevederile acestui principiu, normele Legii privind activitatea specială de investigații sunt aplicate total pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

A doua condiție generală reiese din principiul aplicării actelor normative asupra persoanelor, care presupune că cetățenia, naționalitatea și alte particularități nu servesc ca obstacol pentru îndeplinirea măsurilor speciale de investigații, dacă altceva nu este prevăzut de legislație. Singura abatere de la regula egalității tuturor față de lege poate servi numai menționarea în legislație.

Referințele bibliografice

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994 // Monitorul Oficial nr.1 din 12.08.1994, în vigoare din 27.08.1994.
2. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122 din 14.03.2003 // Monitorul Oficial nr.104-110 din 07.06.2003, în vigoare din 12.06.2003.
3. Legea nr.59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigații // Monitorul Oficial nr.113-118 din 08.06.2012, în vigoare din 08.12.2012.
4. Legea nr.15 din 17.02.2005 pentru ratificarea Convenției Națiunilor

Unite împotriva criminalității transnaționale organizate investigații // Monitorul Oficial nr.36-38 din 04.03.2005.

5. Legea nr.320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul poliștilor // Monitorul Oficial nr.42-47 din 01.03.2013, în vigoare din 05.03.2013.

6. Legea nr.133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal // Monitorul Oficial nr.170-175 din 14.10.2011, în vigoare din 14.04.2012.

7. Legea nr.164 din 04.04.2003 pentru ratificarea Protocolului la Convenția privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală din 22.01.1993 de la Minsk.

8. Legea nr.15 din 17.02.2005 pentru ratificarea Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate // Monitorul Oficial nr.36-38 din 04.03.2005.

9. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.710 din 27.07.1999 pentru aprobarea Acordului de colaborare între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia cu privire la combaterea traficului internațional ilicit de droguri, terorismului internațional și altor crime organizate // Monitorul Oficial nr.083 din 05.08.1999, în vigoare din 27.07.1999.

10. Directiva 95/46/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.

11. Convenția Organizației Națiunilor Unite nr.1988 din 19.12.1988 contra traficului ilicit de stupefianți și substanțe psihotrope // Tratatul Internațional nr.8 din 30.12.1999, în vigoare pentru Republica Moldova din 16.05.1995.

12. Convenția nr.1993 din 22.01.1993 cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală de la Minsk // Undefined nr.16 din 31.12.1999, Ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr.402 din 16.03.1995, în vigoare pentru Republica Moldova din 26.03.1996.

13. Convenția internațională cu privire la ajutorul reciproc în privința prevenirii, curmării și descoperirii încălcărilor de drept – primită sub egida

Consiliului Vamal, în Nairobi, pe 19 iunie 1977.

14. Convenția nr.2000 din 15.11.2000 împotriva criminalității transnaționale organizate // Tratatul Internațional nr.35 din 30.12.2006, în vigoare pentru Republica Moldova din 16.10.2005.

15. Горяинова К.К., Овчинского В.С., Шумилова А.Ю., «Оперативно – розыскная деятельность», Москва, 2004.

INFORMAȚII DESPRE AUTOR:

Ruslan MUZÎCANT,
doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM,
email: r.muzicant@mail.ru;

INFORMATIONS SUR

L'AUTEUR:
Ruslan MUZÎCANT,
doctorand, Académie „Ștefan cel Mare”,
du Ministère de l'Intérieur de la République Moldova,
email: r.muzicant@mail.ru.